

Антимонопольний комітет України

РІШЕННЯ

адміністративної колегії Івано-Франківського обласного
територіального відділення

20.04.2017

№5

Справа № 2/П-2017

м. Івано-Франківськ

Про припинення порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції та накладення штрафу

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 2/П-2017, розпочатої розпорядженням від 28.02.2017 № 3, у зв'язку з наявністю в діях Обласної психоневрологічної лікарні № 3 (вул. Медична, 15, м.Івано-Франківськ, 76011, ідентифікаційний код – 03092209, далі – Лікарня), ознак порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання другого відділу досліджень і розслідувань від 04.04.2017 № 50 про попередні висновки у справі,

ВСТАНОВИЛА

В ході дослідження ринку надання платних медичних послуг, які надавалися медичними закладами Івано-Франківської області протягом 2014 – 2016 рр., територіальним відділенням встановлено, що в межах м.Івано-Франківська платну медичну послугу «обов'язковий попередній та періодичний психіатричний огляд» надавала Обласна психоневрологічна лікарня № 3.

Лікарня здійснює свою діяльність відповідно статуту, затвердженого департаментом охорони здоров'я Івано-Франківської облдержадміністрації, засновником є Івано-Франківська обласна рада. Дата державної реєстрації: 20.09.1993р.

Юридична адреса Лікарні: вул. Медична, 15, м.Івано-Франківськ, 76011, ідентифікаційний код – 03092209. КВЕД-2010: 86.10 Діяльність лікарняних закладів.

Наказом головного лікаря Лікарні від 02.01.2014 р. № 01а створено госпрозрахунковий кабінет для проведенні обов'язкового та періодичного психіатричного огляду у складі консультативної поліклініки з диспансерним відділенням. Лікарня надає платні медичні послуги, а саме: «обов'язковий попередній та періодичний психіатричний огляд» (далі – Платні медичні послуги).

Тобто, у розумінні статті 1 Закону України „Про захист економічної конкуренції” Лікарня є суб'єктом господарювання в частині надання платних медичних послуг.

У відповідності до вимог Закону України „Про захист економічної

конкуренції”, Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (надалі Методика), територіальним відділенням проведено аналіз ринку платних медичних послуг, в результаті якого встановлено.

Надання обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів регулюється наступними нормативно – правовими актами України:

- Законом України «Про психіатричну допомогу»;
- Постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2000 № 1465 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів і переліку медичних психіатричних протипоказань щодо виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби), що можуть становити безпосередню небезпеку для особи, яка провадить цю діяльність, або оточуючих» (надалі – Постанова);
- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 року №12, Зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 лютого 2002 р. за N 94/6382.

Визначення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

Об'єктом аналізу щодо визначення ринкового становища є суб'єкт господарювання – Обласна психоневрологічна лікарня № 3 в частині надання обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів.

Метою проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів є встановлення придатності особи до виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби) з особливими вимогами до стану її психічного здоров'я.

Обов'язковий попередній психіатричний огляд проводиться перед початком діяльності (влаштуванням на роботу), а обов'язковий періодичний - у процесі діяльності. Періодичність проведення цих психіатричних оглядів визначається переліком медичних психіатричних протипоказань щодо виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби), що можуть становити безпосередню небезпеку для особи, яка провадить цю діяльність, або оточуючих.

Обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди проводяться лікарем-психіатром у державних та комунальних психіатричних закладах, закладах охорони здоров'я, що мають у своєму складі спеціалізовані психоневрологічні центри, відділення, кабінети, за місцем постійного проживання громадянина. Працівники МВС, Національної поліції, СБУ, Міноборони, співробітники Служби зовнішньої розвідки та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та особи рядового і начальницького складу Держспецзв'язку проходять обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди у відповідних відомчих лікувально-профілактичних закладах.

Визначення товарних меж ринку.

Згідно з Методикою, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів, у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Платні медичні послуги, затверджені Постановою, є послугами, що надаються згідно з функціональними повноваженнями державними і комунальними

зкладами охорони здоров'я та проводяться за передбаченою програмою. Ці послуги є товаром та не мають замінників.

Товарними межами ринку є платна медична послуга з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів (далі – Платні медичні послуги) з видачею довідки (форми № 122-2/о) особі, що звернулася, засвідчена круглою печаткою психоневрологічного закладу, в якій зазначається наявність чи відсутність у неї психіатричних протипоказів для виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби).

Тому, подібного товару, до споживання якого споживач за звичайних умов може легко перейти, не існує.

Визначення територіальних меж ринку.

Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Згідно з пунктом 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Територіальні (географічні) межі ринку надання Платних медичних послуг мають певні адміністративні обмеження, які встановлюються Порядком проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженим Постановою. Пунктом 3 цієї Постанови передбачено, що обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди проводяться за місцем постійного проживання громадянина. Таким чином, територіальними (географічними) межами досліджуваного ринку надання платних медичних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів є м.Івано-Франківськ, оскільки за межами цієї території отримання послуги для споживача, який мешкає на цій території, є недоцільним.

Покупцями (споживачами) Платних медичних послуг є мешканці м.Івано-Франківська, яким необхідно отримати довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду.

Продавцями Платних медичних послуг є державні та комунальні заклади охорони здоров'я (суб'єкти господарювання), що мають право надавати цю послугу та які визначені відповідними наказами департаменту охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

Наказом департаменту охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрації затверджено перелік лікувальних закладів, яким надається право проводити обов'язкові попередні та періодичні психіатричні огляди, згідно якого у м. Івано-Франківську таким лікувальним закладом є Обласна психоневрологічна лікарня № 3.

Часові межі ринку.

Відповідно до п.7.1. Методики та згідно вимог технологічної карти дослідження, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило 1 рік), протягом якого сукупність товарно-грошових відносин між продавцями та

споживачами утворює ринок товару із сталою структурою. У межах м.Івано-Франківська протягом 2014, 2015 та 2016 рр. склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.

Отже, часовими межами ринку є 2014, 2015 та 2016 рр.

Установлення монопольного (домінуючого) становища.

Враховуючи вищенаведене, Обласна психоневрологічна лікарня № 3 у територіальних межах м.Івано-Франківська, у 2014, 2015 та 2016 рр. є суб'єктом господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання платних медичних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів з часткою 100 відсотків.

У 2014 році Лікарнею надано 7645 Платних медичних послуг на загальну суму 239,3 тис. грн., у 2015 року – 8542 на загальну суму 277,9 тис. грн., у 2016 - 8518 на загальну суму 291,2 тис. грн.

Вартість Платних медичних послуг затверджена наказами головного лікаря Лікарні та становила у 2014 році – 32,00 грн. за одну послугу, у 2015 році – 32,00 грн. за одну послугу, у 2016 році: з 01.01.2016 по 31.05.2016 – 32,00 грн., з 01.06.2016 по 31.12.2016 – 36,00 грн. за одну послугу.

При розрахунку планових калькуляцій Лікарня керувалася наказом Міністерства охорони здоров'я від 23.05.2011 р. № 315 «Про затвердження Методики розрахунку вартості послуг з охорони здоров'я». Однак, як встановлено, даний наказ втратив чинність на підставі наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.08.2011 № 456.

Оскільки, на даний час відсутня на державному рівні методика обрахунку вартості Платних медичних послуг, то базою для визначення ціни послуги є економічно-обґрунтований розрахунок валових витрат, пов'язаних з безпосереднім наданням послуги.

Проаналізувавши, отриману від Лікарні інформацію про вартість Платних медичних послуг та калькуляцію до неї, територіальним відділенням встановлено, що стаття собівартості «Оплата праці медичного персоналу» включає витрати на оплату праці лікаря-психіатра та медсестри із розрахунку 3,36 год. роботи в день у 2014 році та 7,42 год. роботи в день у 2015 та 2016 рр.

При формуванні планової калькуляції на Платну медичну послугу дана стаття була розрахована із врахуванням норми часу на проведення одного огляду для лікаря-психіатра – 15 хв., медсестри - 10 хв. Акт хронометражу складено комісією та затверджено головним лікарем 31.01.2014 р.

Аналізом калькуляцій встановлено, що стаття „Оплата праці медичного персоналу” розрахована за нормами годин, що не відповідають положенню про норми тривалості робочого часу на 2014, 2015 та 2016 роки, передбачені листами Міністерства соціальної політики України від 04.09.2013 р. № 9884/0/14-13/13, від 09.09.14 р. № 10196/0/14-14/13, від 20.07.2015 р. №10846/0/14-15/13.

При 16,8-годинному робочому тижні норма тривалості робочого часу за 2014 рік становить 843,36 год., тобто за рік можна було б надати 3373 Платних медичних послуг, а згідно інформації, отриманої від Обласної психоневрологічної лікарні № 3 (лист від 06.02.2017 року № 996) таких послуг було надано 7645, що на 4272 послуги більше, ніж можна було б надати при повній завантаженості лікаря-психіатра.

При 37,1-годинному робочому тижні норма тривалості робочого часу за 2015 рік становить 1862,42 год., тобто за рік можна було б надати 7450 Платних медичних послуг, а згідно інформації, отриманої від Обласної психоневрологічної лікарні № 3 (лист від 06.02.2017 року № 996) таких послуг було надано 8542, що на 1092 послуги більше, ніж можна було б надати при повній завантаженості лікаря-психіатра.

При 37,1-годинному робочому тижні норма тривалості робочого часу за 2016 рік становить 1862,42 год., тобто за рік можна було б надати 7450 Платних медичних послуг, а згідно інформації, отриманої від Обласної психоневрологічної лікарні № 3 (лист від 06.02.2017 року № 996) таких послуг було надано 8518, що на 1068 послуги більше ніж, можна було б надати при повній завантаженості лікаря-психіатра.

Наведене свідчить про необґрунтований розрахунок статті „Оплата праці медичного персоналу” та статті «Нарахування на заробітну плату», а саме завищених норм витрат часу, що призводить до необґрунтованої вартості проведення Платних медичних послуг. Тобто, споживачі протягом досліджуваного періоду сплачували за послуги Лікарні, виходячи з визначеного хронометражем часу на надання послуг, хоча, при цьому, штатними працівниками мав витратитися менший час.

Крім того, у розрахунок вартості витрат в калькуляції, затвердженій 02.11.2015 року, яка діяла до 30.05.2016 року, закладено розмір єдиного соціального внеску - 36,3%, а з 01.01.2016 року ставка єдиного соціального внеску становить 22% (п.5 ст.8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-17 зі змінами та доповненнями в редакції Закону [№ 909-VIII від 24.12.2015](#)), що свідчить про завищення вартості послуг.

Щодо завищеного розміру соціального внеску Лікарнею було надано пояснення про зростання з 01.01.2016 р. заробітної плати, в зв'язку з чим було перераховано калькуляцію з розміром єдиного соціального внеску – 22 %, але оскільки розмір вартості послуги не змінився, то не було надано копію калькуляції.

На виконання пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правил розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року за №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року за №169-р) (зі змінами), листом від 07.04.2017 № 04-07/92 Обласній психоневрологічній лікарні № 3 надіслано копію подання про попередні висновки від 04.04.2017 № 50 у справі №2/II-2017.

На подання про попередні висновки Лікарня листом від 20.04.2017 р. вих. № 3387 повідомила про визнання порушення та його припинення шляхом розрахунку економічно-обґрунтованої вартості послуги з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів з урахуванням застосування нового акту хронометражу (складеного 10 березня 2017 р.). Вартість даної послуги становить 30,00 грн. (затверджено головним лікарем) та застосовується Лікарнею з 23.03.2017 р. При визначенні розміру штрафних санкцій Лікарня просить врахувати складне матеріальне становище та отримання доходу від платних медичних послуг за 2016 рік, який склав 291,2 тис.грн.

Пунктом першим частини другої статті 13 закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що встановлення таких цін реалізації товару,

які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку є зловживанням суб'єктом господарювання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, та згідно з статтею 50 цього Закону кваліфікується як порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Таким чином, матеріалами справи доведено, що дії Обласної психоневрологічної лікарні № 3, які полягають у включенні до вартості платних медичних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів у 2014, 2015, 2016 роках необґрунтованих витрат з оплати праці, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку надання платних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

При визначенні розміру штрафу враховано:

- тривалість вчинення порушення;
- порушення вчинено вперше;
- сприяння розслідуванню в справі;
- порушення усунуто (проведено хронометраж робочого часу та складено калькуляцію економічно обґрунтованих витрат);
- порушення визнано.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 12, 12¹, 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", статтями 48 та 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції", пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами і доповненнями), адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що Обласна психоневрологічна лікарня № 3, ідентифікаційний код – 03092209, вул. Медична, 15, м.Івано-Франківськ, 76011. у територіальних межах м.Івано-Франківська, у 2014, 2015 та 2016 рр. займала монополієне (домінуюче) становище на ринку надання платних медичних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів з часткою 100 відсотків.

2. Визнати дії Обласної психоневрологічної лікарні № 3, ідентифікаційний код – 03092209, вул. Медична, 15, м.Івано-Франківськ, 76011, які полягають у включенні до вартості платних медичних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів у 2014, 2015, 2016 роках необґрунтованих витрат з оплати праці, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку надання платних послуг з проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, шляхом встановлення

таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинене порушення накласти на Обласну психоневрологічну лікарню № 3, ідентифікаційний код – 03092209, вул. Медична, 15, м.Івано-Франківськ, 76011 штраф у розмірі 14600,00 (Чотирнадцять тисяч шістсот) гривень.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України "Про захист економічної конкуренції", штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня отримання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України "Про захист економічної конкуренції" протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документ, що підтверджує сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржено до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

Т.Савчин

Члени адміністративної колегії:

В.Шевчук

А.Мажак

Ю.Вітрак

Н.Борищак